

ΣΠΗΛΑΙΟΝ «ΑΓΙΟΤΡΥΠΑ» ΕΡΑΤΥΡΑΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Ἄρ. Σπ. Μητρ. 2100

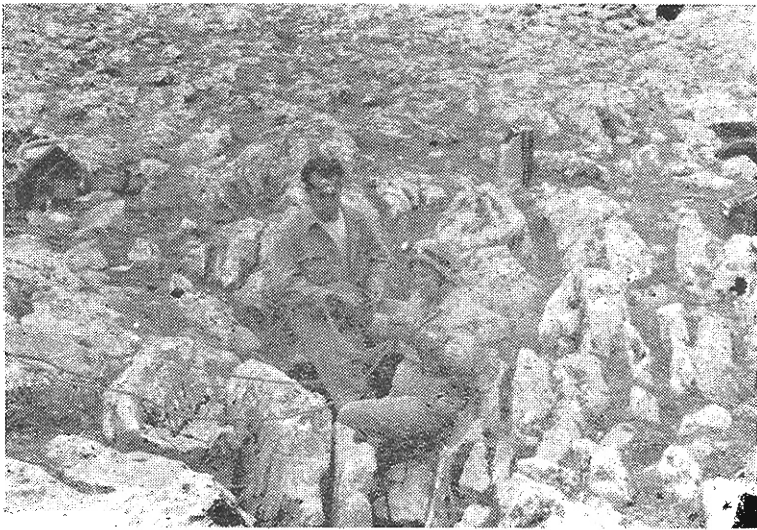
Ἰὺπό Ἰωάν. Ἰωάννου

Ἰστορικὸν : Τὸ ἱστορικὸ τοῦ σπηλαίου Ἀγιοτύρπα εἶναι μιὰ πολὺ γραφικὴ ἱστορία. Ἐνας γέρος 105 χρόνων, ὁ Χρῖστος Φάκας, ἐμπιστεύτηκε στὸν βοσκὸ Ἀναστάσιο Χρόνη τὸ 1962 ὅτι στὴν περιοχὴ τοῦ ὄρους Σινιάτσικο ὑπάρχουν κρυφῶνες ληστῶν μὲ πολλοὺς θησαυροὺς καὶ τοῦ ὑπέδειξε τὰ πιθανὰ σημεῖα τοῦ ἦταν δυνατὸν νὰ εἶναι κρυμμένοι οἱ θησαυροί. Ὁ εὐφάνταστος αὐτὸς νέος, ὁ ὁποῖος γιὰ τίς ἐπιδόσεις του σὲ ἀναρριχήσεις καὶ καταβάσεις σὲ σπήλαια ὀνομάζεται ταρζάν στὴν Ἐράτυρα, κατέβηκε στὸ σπήλαιο τῆς Ἀγιοτύρπας. Σημειώνεται ὅτι ἡ ὀνομασία τοῦ σπηλαίου ἦταν Δρακότυρπα καὶ μετὰ τὴν ἔρευνα τοῦ Χρόνη ὀνομάστηκε Ἀγιοτύρπα, ἐπειδὴ πρωτοκατέβηκε ἐκεῖ τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1962. Τὸ ἱστορικὸ του μᾶς διηγήθηκε ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος Ἐράτυρας κ. Ἄλ. Γκέρας, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ πλέον προοδευτικὸς κοινοτάρχης τοῦ νομοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ χωριὸ τῆς Ἐράτυρας μὲ τίς πνευματικὰς καὶ ἀθλητικὰς του ἐκδηλώσεις νὰ ἔχη ζωὴ καὶ ἐμφάνιση μιᾶς μεγάλῃς πόλης. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1969 ὁμάδα ἀπὸ μέλη τῆς ΕΣΕ μὲ ἐντολὴ τῆς καὶ μὲ χορηγία τοῦ ΕΟΤ πραγματοποιεῖ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν μελέτη τοῦ σπηλαίου Ἀγιοτύρπα τῆς Ἐράτυρας. Τὴν ὁμάδα ἀποτελοῦσαν ὁ κ. Ἰωάν. Ἰωάννου ἔρχηγὸς καὶ μέλη ἡ κ. Ἄν. Πετροχειλοῦ καὶ ὁ κ. Κ. Μερδενισιάνος. Ἐπίσης ἐδοθήθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἐράτυρας κ.κ. Γ. Θεοχάρης καὶ Α. Δελτιγιάννης.

Προσπέλασις : Τὸ χωριὸ Ἐράτυρα ἀπέχει ἀπὸ τὴν Κοζάνη 32 χλμ., ἀπὸ τὴν Καστοριά 66 χλμ. καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθῆνα 502 χλμ. Τὸ σπήλαιο θρίσκειται στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ὄρους Σινιάτσικο. Ἀπὸ τὴν Ἐράτυρα (τὸ χωριὸ ἔχει ὑψόμετρο 720) φθάνουμε στὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου μὲ πορεία ἐπὶ ἡμιμόνων σὲ μιὰ ὥρα. Τὸ σπήλαιο θρίσκειται σὲ 1.120 μ. ὕψος. Ἡ Ἐράτυρα ἀνήκει στὴν ἐπαρχία Βοῖου τοῦ νομοῦ Κοζάνης.

Τὸ σπήλαιον : Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου εἶναι ἀνοιγμα μὲ διαστάσεις: μῆκος 2,7 μ. καὶ πλάτος 1 μ. Τὸ κεντρικὸ τμήμα τῆς εἰσόδου καλύπτει ὀγκόλιθος. Μὲ ἀθέτη κατάβαση 6,5 μ. θρίσκεισθε στὸν μεγάλο θάλαμο τοῦ σπηλαίου.

Τὸ σπήλαιο αὐτὸ οὐσιαστικῶς ἔχει ἕναν μεγάλο θάλαμο κυκλικὸ πού χωρίζεται σὲ τρία τμήματα ἀπὸ δύο παράλληλες σειρὲς σταλαγμιτῶν, πού τὸ στολίζουν μὰ καὶ δημιουργοῦν τὴν ἐντύπωση ὅτι ὁ θάλαμος δὲν εἶναι ἕνας ἀλλὰ τρεῖς. Τὸ μῆκος τοῦ θαλάμου εἶναι 21 μ. καὶ τὸ πλάτος του 26 μ., τὸ ὕψος του κυμαίνεται ἀπὸ τὸ 1 μ. ἕως καὶ 6,5 μ. κοντὰ στὴν μεγάλη σύνθετη κολώνα. Στὸ τέλος δεξιὰ τοῦ κεντρικοῦ θαλάμου ὑπάρχει χαμηλὴ ἐσοχὴ μὲ μῆκος 3 μ. καὶ πλάτος 6 μ., τὸ ὕψος της εἶναι 0,6 μ. Στὸ τέλος ἀριστερὰ τοῦ σπηλαίου εἶναι λίμνη, πού τὸ νερὸ της ἰνομάζου «ἀγίασμα», μὲ διαστάσεις 1,8X4 μ. καὶ βάθος νεροῦ κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἔρευνας 0,6 μ. Δεξιὰ τῆς λίμνης ὑπάρχει ἐσοχὴ μὲ μῆκος 8 μ. καὶ πλάτος 9 μ., τὸ ὕψος της εἶναι 0,7 μ. Ἡ ἐσοχὴ αὕτη μὲ τὴν ἐσοχὴ πού εἶναι στὸ τέλος δεξιὰ τοῦ σπηλαίου σὲ περίπτωση τουριστικῆς διευθετήσεώς του θὰ διευρυνθοῦν καὶ ἐνωθοῦν μὲ τούννελ γιὰ νὰ προσφέρουν μῆκος στὴν τουριστικὴ διευθετημένη διαδρομὴ τοῦ σπηλαίου.

**Ἡ προετοιμασία τῆς σκάλας καὶ τῶν σχοινιῶν
γιὰ τὴν κάθοδο στὸ σπήλαιο.**

φωτ. Ἰω. Ἰωάννου

Τὸ σπήλαιο Ἀγιότρυπα, ὃν καὶ εἶναι μικροῦ μεγέθους, μακριὰ ἀπ' τὸ χωριὸ καὶ σὲ σεβαστὸ ὕψόμετρο στὸ ὄρος Σινιάτικο, ἔχει πολὺ ἐντυπωσιακὸ καὶ πλούσιο σταλαγμιτικὸ καὶ σταλακτιτικὸ διάκοσμο. Εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα σπήλαια τῆς χώρας μας μὲ τόσο ἀξιόλογο λιθωματικὸ διάκοσμο. Ἐπίσης προσθέτει καὶ ἡ ὕπαρξή της μικρῆς καὶ κομψῆς λίμνης στὴν ἀξιολόγησή τοῦ διακόσμου.

Σ π η λ α ι ο γ έ ν ε σ η : Τὸ σπήλαιο Ἀγιότρυπα ἔχει διανοιχθῆ ἀπὸ τὴν μηχανικὴ καὶ διαδρωτικὴ ἐνέργεια τοῦ νεροῦ στὸν ἀσβεστόλιθο. Μελέτη γεωλογικὴ τοῦ σπηλαίου καὶ τῆς περιοχῆς του πραγματοποιήθηκε ὁ βοηθὸς τοῦ Ἐργαστη-

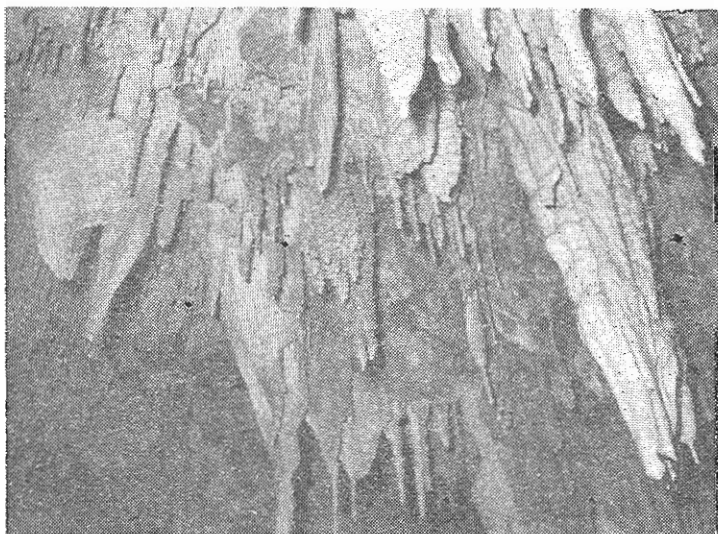
ρίου Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Λάζαρος Σωτηριάδης.

Θερμοκρασία — Ύγρασία : Η θερμοκρασία του σπηλαίου κατά την διάρκεια της έρευνας ήταν 18 βαθμοί Κελσίου και η υγρασία 55 βαθμοί.

Βιοσπηλαιολογία : Έρευνα βιοσπηλαιολογική δέν πραγματοποιήθηκε. Παρατηρήσαμε δολιχοπόδα και μυριάποδα. Ο κ. Κ. Μερδενσιάνος συνέλεξε κολεόπτερα.

Διαστάσεις σπηλαίου : Το κατ' εὐθείαν γραμμὴ μήκος τοῦ σπηλαίου εἶναι 27 μ., τὸ μεγαλύτερο πλάτος του 26 μ. καὶ τὸ ὑψηλότερο σημεῖο τῆς ὀροφῆς του 6,5 μ. Διαφορὰ βάθους ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο εἰσόδου ἔχουμε 9 μ. Τὸ σπήλαιο καταλαμβάνει ἔκταση 450 τετραγωνικῶν μέτρων.

Ἀρχαιολογία — Λαογραφία : Τὸ σπήλαιο δέν παρουσιάζει καμία ἐνδειξὴ ἀρχαιολογική, τουλάχιστον στὴν ἐπιφάνεια τοῦ δαπέδου του.

Σταλακτίτες τῆς ὀροφῆς τοῦ σπηλαίου

Ἰδιαίτερο λαογραφικὸ ἐνδιαφέρον ἔχει τὸ ἱστορικὸ ἐρέυνης τοῦ σπηλαίου 'Αγιότρυπα. Σημειώνεται ὅτι ἡ παλιὰ ὀνομασία τοῦ σπηλαίου ἦταν Δρακότρυπα καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐρευνα ὀνομάστηκε 'Αγιότρυπα ἐπειδὴ πρωτοκατέβηκε ἐκεῖ ὁ Χρόνης τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1962, πράγμα πὺ θεωρήθηκε ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Ἐράτυρας καλὸ σημάδι. Ἀπὸ τὸ 1962 καθιερώθηκε τὸ ἔθιμο νὰ πηγαίνουν οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ κάθε Μεγάλῃ Παρασκευῇ καὶ νὰ παίρνουν νερὸ ἀπὸ τὴν λίμνη πὺ ὑπάρχει στὸ σπήλαιο καὶ πὺ τὸ θεωροῦν «ἀγίασμα».

Ἐνδιαφέρον προκαλοῦν οἱ χαράξεις σχεδίου μὲ λαϊκὸ θέμα στοὺς βράχους στὴν περιοχὴ τοῦ σπηλαίου ἀπὸ τὸν τότε βοσκὸ Χρόνη. Διακρίνεται γιὰ τὸ ταλέντο του στὶς πέτρινες καὶ πρωτότυπες αὐτὲς χαράξεις. Τὰ σχέδιά του παριστάνουν ἐκκλησίες, σπίτια, δένδρα, ζῶα καὶ τὸν ἑαυτὸν του σὰν ταρζάν.

Γ ο υ ρ ι σ μ ο ς : Τὸ σπήλαιο Ἀγιοτόρυπα τῆς Ἐράτουρας θεωρεῖται τοπι-
κοῦ ἐνδιαφέροντος. Ὁ πλούσιος καὶ θαυμαστικὸς διάκοσμος τοῦ σπηλαιίου σὰν πρῶ-
τος λόγος καὶ δεύτερος τὸ ὅτι σπανίζουν τὰ σπήλαια στὸν νομὸ τῆς Κοζάνης καὶ
ἡ ἀξιοποίησις ἐνὸς ἢ δύο σπηλαίων θὰ γίνῃ μαγνήτης τοῦ τουριστικοῦ ρεύματος
πρὸς τὴν ἄγνωστη αὐτῇ περιοχὴ τῆς Ἑλλάδος, πού ἐνῶ δὲν στερεῖται ἐνδιαφερόν-
των τουριστικῶν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ τουριστικὸ ρεῦμα.

Ἡ μελέτη γιὰ τὴν χάραξη τῆς τουριστικῆς διαδρομῆς ἔχει πραγματοποιηθῆ
καὶ ἔχομε στὸ σπήλαιο αὐτὸ τουριστικὴ διαδρομὴ 110 μ. Δὲν εἶναι μεγάλη ἡ δια-
δρομὴ ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ σύνδρομα τουριστικὰ στοιχεῖα ὅπως εἶναι τὸ θαυμάσιο
τοπίο πάνω ἀπὸ τὸ ὄρος Σινιάτικο καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα ἐξωκκλήσια καὶ τὸ μο-
ναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ὅπου λειτουργεῖ μεγάλος κοινοτικὸς ξενώνας. Κον-
τὰ στὴν Ἐράτουρα εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ μοναδικὴ περίπτωση τοῦ χωριοῦ τῆς Σιά-
τιστας μὲ τὰ περίφημα παλιὰ ἀρχοντικά, σωστὰ μουσεῖα λαϊκῆς ζωγραφικῆς, ξυ-
λογλυπτικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐπίσης ἡ Καστοριά μὲ τὴν λίμνη, τὰ γουναρι-
κά της καὶ τὰ ἀρχοντικά της.

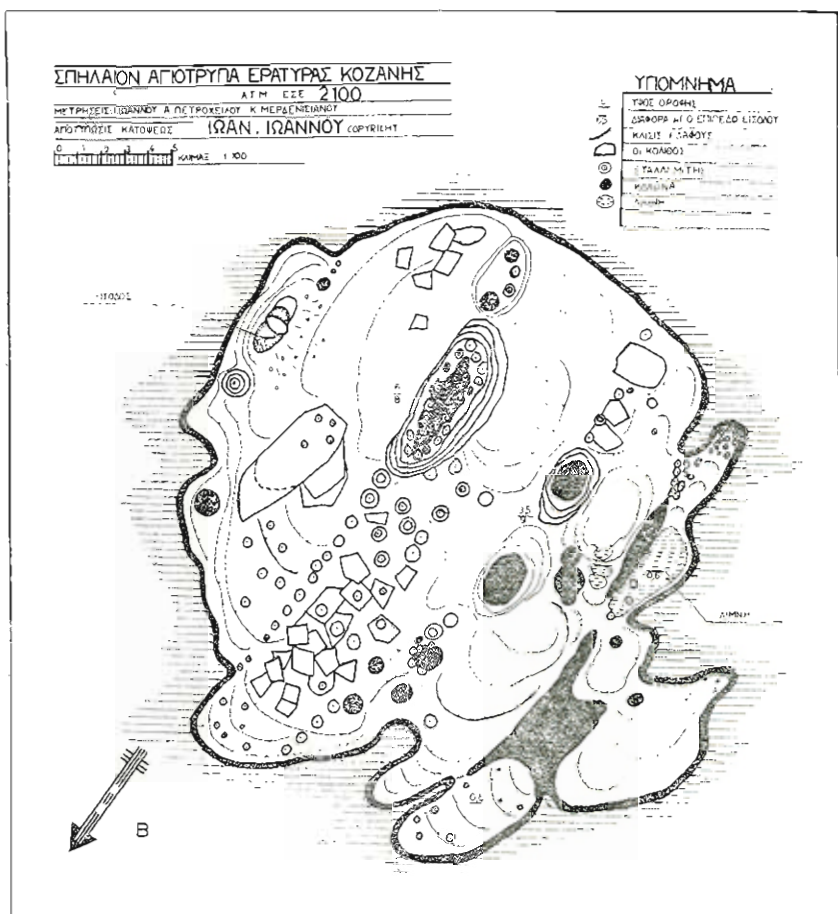
Χρειαζέται προστασία τὸ σπήλαιο μὲ τὴν τοποθέτηση σιδερένιας πόρτας στὴν
εἰσόδου του γιὰ νὰ μὴν καταστρέφουν τὸν σταλακτιτικὸ του διάκοσμο οἱ ἐπισκέπτες.

Ὅποιοδήποτε ἔργο τουριστικῆς διευθετήσεως, τόσο τοῦ ἐξωτερικοῦ χώρου ὅ-
σο καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ σπηλαιίου, ἀπαιτεῖ συμπαραστάση σπηλαιολόγου πρὸς
ἵπποφυγὴν καταστροφῶν, γιατί ὅπως εἶναι γνωστὸ καμιά καταστροφὴ δὲν ἐπιδιορ-
θώνεται στὰ σπήλαια, ὅταν αὐτὴ συμβῆ στὸν λιθωματικὸ τους διάκοσμο πού χρειά-
στηκε κίβανες ἢ φύση γιὰ νὰ δημιουργήσῃ.

Ἡ ἐκ παραδρομῆς μὴ
δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ
προηγούμενον Δελ-
τίον φωτογραφία τῆς
εἰσόδου τοῦ Σπηλαιίου
«Ἐρμακιάς» Κοζάνης.

φωτ. Ἰωάν. Ἰωάννου

R E S U M E

Cave Eratryra at Kozani No 2100

by Ιωαννου Ιωαννου

The cave Eratryra at Kozani is called Dracotrypa or Agiotrypa. It is 27 m long, 26 m large and the highest point of its roof is 5,5 m. The total surface of the cave amounts to 450 m². Due to its impressive decoration it is considered of local tourist interest. It also shows particular importance from the folklore aspect.